

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการ คือ ออกแบบ และสร้างชุดเครื่องมือจากนั้นเป็นการทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพและความถูกต้องและความแม่นยำในการวัดอุณหภูมิและการเก็บความร้อนของชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้น และทดลองใช้เครื่องมือในการวัดการคงรูปของอิพอกซีเรซินทั้ง มองอีพอกไซด์ (mono-epoxide) และ ไดอีพอกไซด์ (di-epoxide)

3.1 สารเคมี

3.1.1 อิพอกซีเรซินชนิด diglycidyl ether of bisphenol A (DGEBA) EPON 828 ผลิตโดยบริษัท Shell ลักษณะเป็นของเหลวหนืดสีขาว

3.1.2 ฟีนอลไกලซิเดอร์ phenyl glycidyl ether (PGE) ผลิตโดยบริษัท Aldrich ความบริสุทธิ์ 99% เป็นของเหลวสีขาว

3.1.3 เอทิลีนไดอะมีน (ethylene diamine; $H_2NCH_2CH_2NH_2$) MW = 60.10 g/mol ผลิตโดยบริษัท Fluka ประเทศญี่ปุ่น ลักษณะเป็นของเหลวสีขาว

3.1.4 กรดไฮโดรคลอริก (hydrochloric acid; HCl) ความเข้มข้น 37% โดยน้ำหนัก ผลิตโดยบริษัท Merck ประเทศเยอรมันนี

3.1.5 โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide; NaOH) MW = 40.00 g/mol ผลิตโดยบริษัท Ajax Finechem ประเทศอสเตรีย ลักษณะเป็นของแข็งสีขาว

3.1.6 อะซิโตน (acetone; $(CH_3)_2CO$) MW = 58.08 g/mol ผลิตโดยบริษัท JT.Baker ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.7 ไดเมทิลฟอร์มาไมด์ (dimethylformamide; $HCON(CH_3)_2$) MW = 73.09 g/mol ผลิตโดยบริษัท Ajax Fine Chem ประเทศอสเตรีย

3.2 วัสดุและอุปกรณ์

3.2.1 อุปกรณ์วัดอุณหภูมิประกอบด้วยหัววัดและเครื่องมือวัดแบบ RTD (Digion)

3.2.2 อุปกรณ์เครื่องแก๊ส เช่น บีกเกอร์ กระบอกตวง หลอดหยด

3.2.3 เครื่องซั่งไฟฟ้า 4 ตำแหน่ง รุ่น TR403 น้ำหนักซั่งสูงสุด 410 g ($d = 0.001$ g) ผลิตโดยบริษัท Denver Instrument company ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.3 การออกแบบและสร้างชุดเครื่องมือ

ตักษณะของเครื่องมือที่จะสร้างมีลักษณะเป็นภาชนะขนาดความร้อนทำจากเหล็กกล้าไร้สนิมที่สามารถบรรจุเรซินที่เป็นของเหลวและสามารถให้อุณหภูมิแก่เรซินนั้นตามต้องการเพื่อให้เกิดปฏิกิริยาคงรูป สาเหตุที่ภาชนะบรรจุเรซินนั้นต้องเป็นขนาดความร้อนก็เพื่อป้องกันการถ่ายเทความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาคงรูปสู่สิ่งแวดล้อม ภายนอกอันจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการวัดได้ นอกจากนั้นภาชนะบรรจุเรซินนี้จะมีหัววัดอุณหภูมิติดตั้งอยู่ซึ่งจะทำหน้าที่วัดอุณหภูมิของเรซินภายในการขณะและต่อค่าอุณหภูมิกับเวลาไปเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ตลอดระยะเวลาการทดลอง การอ่านข้อมูลและบันทึกข้อมูลอุณหภูมนี้สามารถอ่านได้โดยใช้โปรแกรมสำหรับ (ชื่อโปรแกรม Digicon รุ่น SW-U801-WIN ผลิตโดยบริษัท Digicon Cooperation) โปรแกรม Digicon นี้ได้ถูกพัฒนามาจากโปรแกรม Microsoft Visual Basics 6.0

3.4 การประเมินประสิทธิภาพการทำงานของชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้น

3.4.1. นำชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดสอบความแม่นยำในการอ่านและบันทึกอุณหภูมิ โดยกระทำได้ 2 วิธีคือ

ก.ตรวจสอบมาตรฐานของเครื่องมือวัดว่าเครื่องมือวัดสามารถอ่านความแม่นยำของอุณหภูมิได้แม่นยำ หรือ ผิดพลาดมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงถึงผลการทดลองที่ได้จากการวิจัย ซึ่งการหาค่าความแม่นยำในการวัดอุณหภูมิมีขั้นตอน และวิธีการดังนี้

1. เตรียมกรด (HCl) 2 M กับเบส (NaOH) 2 M
2. ปีpetกรด (HCl) มาก 5 ml ใส่ลงในภาชนะแก้วในเครื่องวัดอุณหภูมิ
3. ปีpetเบส (NaOH) มาก 5 ml ใส่ลงในบีกเกอร์
4. วัดอุณหภูมิของกรดและเบสทุก ๆ 30 วินาที จนครบ 5 นาที บันทึกค่าอุณหภูมิที่อ่านได้

5. ผสมกรด(HCl)กับเบส (NaOH) ให้เข้ากันในเครื่องวัดอุณหภูมิ
6. วัดอุณหภูมิของสารผสมในเครื่องวัดอุณหภูมิแล้วบันทึกค่าอุณหภูมิที่อ่านได้
7. นำผลของอุณหภูมิจากการทดลองมาเปรียบเทียบกับผลการคำนวณทฤษฎีเพื่อดูค่าอุณหภูมิที่คาดคะเนล้วนไป

8. สรุปค่ามาตรฐานอุณหภูมิของเครื่องวัดอุณหภูมิเพื่อใช้อ้างอิงในงานวิจัย
วิธีการคำนวณอุณหภูมิทางทฤษฎีซึ่งเกิดจากการผสมกรดกับเบส

เมื่อสารละลายกรดสารละลายไฮโดรคลอริกความเข้มข้น 2 mol/L ทำปฏิกิริยากับสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ความเข้มข้น 2 mol/L เช่นเดียวกัน โดยไปเปตมา 5 mL

หมายความว่า มีเนื้อสารอยู่ 0.01 mol เนื่องจาก ผลิตภัณฑ์ที่ได้คือโซเดียมคลอไรด์ จำนวน 0.01 mol การคำนวณ หาอุณหภูมิของการถ่ายความร้อนของสาร ปฏิกิริยาดังกล่าว เป็นถ่ายความร้อน โดยค่าความร้อนของปฏิกิริยานี้ค่า $-58.3 \text{ kJ/mol}^{-1}$ โดยค่าความจุความร้อน (C_p) มีค่าเท่ากับ 3.9 kJ/mol^{-1} ดังนั้นโซเดียมคลอไรด์จำนวน 1 mol ถ่ายความร้อน $\Delta H = -58.3 \text{ kJ}$ ดังนั้นโซเดียมคลอไรด์ 0.01 mol จะถ่ายความร้อน 0.583 kJ

$$\text{จากสูตร} \quad \Delta H = mC_p\Delta T \quad (3.1)$$

แทนค่า

$$\Delta H = -0.583 \text{ kJ}$$

$$m = 10 \text{ g} \text{ หรือ } 0.01 \text{ kg}$$

$$C_p = 3.9 \text{ kJ/kg}^{-1}\text{K}^{-1}$$

$$T_1 = 31^\circ\text{C}$$

$$-0.583 = (0.010 \text{ kg})(3.9 \text{ kg})(T_2 - 31^\circ\text{C})$$

$$T_2 = -45.94^\circ\text{C}$$

เพราะน้ำหนักน้ำปฏิกิริยาจะต้องถ่ายความร้อนออกมาก 46°C

3.4.2 การหาค่าความจุความร้อนของเครื่องมือวัด (C_v)

ความจุความร้อนของเครื่องมือวัด คือ ค่าความสามารถในการเก็บความร้อนของเครื่องมือวัด ซึ่งความร้อนที่ทำการวัดได้มาจากการร้อนจากการทำปฏิกิริยาของพริพอลิเมอร์ กับสารคงรูป เมื่อสารเริ่มทำการปฏิกิริยากันก็จะมีการถ่ายความร้อนออกมานะ ซึ่งในการทดลองจะวัดค่าความร้อนของปฏิกิริยาที่ถ่ายออกมานะ โดยในหัวข้อ 3.2.2 นี้ เป็นการวัดค่าความจุความร้อนของเครื่องมือวัด เพื่อต้องการทราบความสามารถในการเก็บความร้อนของเครื่องมือวัด โดยจะมีขั้นตอน และวิธีการดังนี้

1. 用量น้ำกลั่นเย็น 6 ml ด้วยระบบอุ่นแล้วใส่ในแคลดอริมิเตอร์

2. ปิดฝาเครื่องมือวัดด้วยวัสดุอุณหภูมิทุกๆ 1 นาที เป็นเวลา 5 นาที แล้วบันทึกอุณหภูมิของน้ำเย็น

3. ต้มน้ำกลั่นให้ร้อน แล้วบันทึกอุณหภูมิของน้ำอุ่นที่ได้

4. 用量น้ำอุ่น 6 ml ลงในบีกเกอร์

5. ผสมน้ำอุ่นลงในเครื่องมือวัด คนให้ทั่ว และวัดอุณหภูมิทุกๆ 1 นาทีเป็นเวลา 5 นาที แล้วบันทึกอุณหภูมน้ำผสมที่อ่านได้

6. คำนวณค่าคงของเครื่องมือวัด

สูตรในการคำนวณ

$$C_c = \frac{ms(T_1 - T_2)}{T_2} \quad (3.2)$$

เมื่อ m = ปริมาตรของสารจากการทดลอง

$$S = 1 \text{ cal / } ^\circ\text{C}$$

$$\Delta T_1 = T_{\text{น้ำผึ้ง}} - T_{\text{น้ำร้อน}} \text{ (น้ำอยกว่า } 0\text{)}$$

$$\Delta T_2 = T_{\text{น้ำผึ้ง}} - T_{\text{น้ำเย็น}} \text{ (มากกว่า } 0\text{)}$$

7. ทำการทดลอง 3 ชั้้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาหาค่าเฉลี่ย C_c และนำค่า C_c ที่ได้จากการทดลองมาอ้างอิงในงานวิจัยในครั้งนี้

3.5 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิในระหว่างการคงรูปของอิพอกซีเรซิน

3.5.1 สารมอนอิพอกไซด์ (monoepoxide)

เป็นสาร phenyl glycidyl ether (PGE) เป็นสารที่คล้ายกับอิพอกซีเรซิน โดยมีหมู่อิพอกไซด์เพียง 1 หมู่ หรือมีฟิงก์ชันนัลลิตี้เท่ากับ 1 จึงนำมาใช้เป็นสารจำลองในงานวิจัย เพราะในการทดลอง PGE ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ซึ่งทำให้ปราศจากผลจากความหนืดและการแข็งตัวของเรซินต่อระยะเวลาการคงรูป และเนื่องจากเป็นสารที่มีความคล้ายคลึงกับไดอิพอกซี (diglycidyl ether of bis phenol A, DGEBA) จึงเลือกใช้ PGE เป็นสารจำลองในงานวิจัยนี้ เพื่อจะนำผลการทดลองที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงกับอิพอกซีเรซิน โดยในการทดลองในหัวข้อ 3.3.1 นี้ จะทำการทดลองการศึกษาอุณหภูมิของสารจำลองที่สภาวะปกติ ในการทดลองจะใช้สารในอัตราส่วนโดยโอล เท่ากับ 4: 1

1. ชั่งน้ำหนัก PGE ด้วยเครื่องชั่งไฟฟ้าละเอียดทศนิยม 4 ตำแหน่ง (ใช้สาร 3 กรัม)
2. ชั่งน้ำหนักเอทิลีนไอดีเอมีนด้วยเครื่องชั่งไฟฟ้าละเอียดทศนิยม 4 ตำแหน่ง
3. คนสารให้เข้ากันเป็นเวลา 2 นาที
4. ปิดจุก แล้วทำการวัดอุณหภูมิจากปฏิกิริยา โดยจะบันทึกค่าระหว่างอุณหภูมิกับเวลา ซึ่งจะบันทึกค่าอุณหภูมิทุก ๆ 1 นาที
5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาพล็อตกราฟ เพื่อหาอัตราเรื่องของปฏิกิริยาของสารจำลองที่สภาวะปกติ
6. คำนวณหาค่า ΔH จากปฏิกิริยา โดยคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta H = \frac{mC_p \Delta T_{ad}}{n} \quad (3.3)$$

m คือ มวลของอิพอกซีรวมกับมวลของเอทิลีน ไดเอมีน

n คือ โมลของวงอิพอกไซด์ที่ถูกเปิดออก

C_p คือ ค่าความจุความร้อนจำเพาะของสาร

ΔT_{ad} คือ ความแตกต่างของอุณหภูมิอุณหภูมิสูงสุดที่วัดได้ (T_{max}) และที่สภาวะเริ่มต้น (T_0)

7. หาค่าเฉลี่ยจากการทดลอง 3 ชั้้นแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองสารจำลองมาใช้ในการ
อ้างอิงกับปฏิกิริยาของอิพอกซีเรซิน

3.5.2 สารไดอิพอกไซด์(diepoxide)

ในงานวิจัยนี้มีเป้าหมายคือ การศึกษาระยะเวลาการคงรูปของอิพอกซีเรซิน เพื่อ
นำไปใช้ประโยชน์ในการแปรรูป โดยใช้อิพอกซีเรซินทำปฏิกิริยากับเอทิลีน ไดเอมีน ซึ่งวัสดุค่า
ความร้อนจากปฏิกิริยา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับสารจำลอง โดยทำ
การทดลองเช่นเดียวกับสารจำลอง แต่ อิพอกซีเรซินจะใช้ในอัตราส่วน 2 : 1 กับเอทิลีน ไดเ
มีน โดยจะใช้อิพอกซี 3 กรัมต่อเอทิลีน ไดเอมีน 0.26 กรัม โดยจะทำการทดลองที่สภาวะปกติ
ซึ่งวิธีการทดลองมีดังนี้

1. ชั่งน้ำหนักอิพอกซีเรซิน ด้วยเครื่องชั่งไฟฟ้าละเอียดทศนิยม 4 ตำแหน่ง
2. ชั่งน้ำหนักเอทิลีน ไดเอมีนด้วยเครื่องชั่งไฟฟ้าละเอียดทศนิยม 4 ตำแหน่ง
3. คนสารให้เข้ากันเป็นเวลา 2 นาที

4. ปิดจุก และทำการวัดอุณหภูมิจากปฏิกิริยา โดยจะบันทึกค่าระหว่างอุณหภูมิกับเวลา
ซึ่งจะบันทึกค่าอุณหภูมิทุก ๆ 1 นาที

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาพล็อตกราฟ เพื่อหาอัตราเร็วของปฏิกิริยาของอิพอก
ซีเรซินที่สภาวะปกติ

6. คำนวณหาค่า ΔH จากปฏิกิริยา โดยใช้สมการ (3.3)
7. หาค่าเฉลี่ยจากการทดลอง 3 ชั้้นแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาเปรียบเทียบกับ
ข้อมูลของ PGE
8. นำข้อมูลการทดลองที่ได้มาประยุกต์ในการแปรรูปของอิพอกซีเรซิน